

Alþingi

Efnahags- og viðskiptanefnd

Reykjavík, 17. nóvember 2005.

Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um tekjuskatt og eignarskatt nr. 90/2003, með síðari breytingum.

Hinn 7. nóvember 2005 var Hagfræðistofnun beðin um umsögn um ofangreint frumvarp. Hér á eftir fer álit undirritaðs.

Í frumvarpinu er lagt til að hlutfall fjármagnstekjuskatts hækki úr 10% í 18%, en jafnframt verði sett skattleysismörk við 120 þúsund króna fjármagnstekjur á ári hjá einstaklingi.

Með breytingunni yrði fjármagnstekjuskattur færður í svipað form og skattur á launatekjur, þ.e. persónuafsláttur og ein skattprósenta. Skattleysismörk yrðu þó mun lægri á fjármagnstekjuskattinum. Jafnframt yrði meira samræmi en áður milli skatta af launatekjum og af tekjum sem greiddar eru út sem arður úr fyrirtækjum. Eins og nú er háttað freistast menn með góðar tekjur til þess að taka hluta þeirra gegnum arð af einkahlutafélögum í stað þess að telja þær fram sem laun. Hækkun skatta af fjármagnstekjum dregur úr þeirri freistingu.

Skatturinn sem hér er lagður til er einfaldari en sjá má í dæmum frá nokkrum öðrum vestrænum löndum í greinargerð með frumvarpinu. Yfirleitt er mælt með því að skattlagning sé sem einföldust, þannig að ljóst sé hvaða skatta beri að greiða. Með því móti er erfiðara að spila á kerfið og staða þeirra, sem kunna skattareglur út í æsar, og hinna, sem ekki eru jafnvel að sér, verður jafnari.

Flestir skattar leiða til hegðunar sem ekki er hagkvæm, þó að á því séu undantekningar (til dæmis grænir skattar). Skattur á fjármagnstekjur dregur úr sparnaðarhneigð. Yfirleitt má gera ráð fyrir því að menn hegði sér á þann hátt sem er þeim fyrir bestu, ef ekki koma til opinber inngríp eða markaðsbrestir. Þess vegna er óhætt að fullyrða að skattar á laun og fjármagnstekjur dragi úr velferð. Menn gera að vísu sitt besta til þess að draga úr skaðlegum áhrifum skattanna með því að skjóta sér undan þeim. Svört starfsemi eykst, en einnig má draga úr skattgreiðslum á löglegan hátt með því að flytja þangað sem skattar eru lægri. Yfirleitt er meiriháttar mál að flytja sjálfur í annað land, en tiltölulega einfalt er að flytja fé úr landi.

Í greinargerð er gert ráð fyrir að fjármagnstekjuskattur lækki á flesta skattgreiðendur. Það stuðlar að auknum sparnaði hjá þeim. Á hinn bóginn hækka skattar á megnið af fjármagnstekjum og því má gera ráð fyrir að heildarsparnaður landsmanna minnki. Undanfarin ár hafa Íslendingar stofnað eignarhaldsfélög í lágskattalöndum til þess meðal annars að spara við sig skatta. Efnamenn notfæra sér helst þessa undankomuleið enda eiga þeir oft hægara með það en aðrir (hið sama má raunar segja um mörg önnur göt í skattkerfinu). Af þeim sökum eru tekjujöfnunaráhrif af hærri fjármagnstekjuskatti minni en virðist við fyrstu sýn. Þótt fjármagnstekjuskattur sé ekki hár á Íslandi miðað við það sem gerist í mörgum grannlöndum er hann sannarlega hár miðað við skattaparadísir. Þegar fjármagnstekjuskattur er hækkaður verður því að skoða vel hvaða áhrif það hefur á fjármagnshreyfingar. Í greinargerð kemur fram að búist er við að tekjur ríkisins af

fjármagnstekjuskatti verði að óbreyttu 12,3 milljarðar árið 2006, en miðað við forsendur frumvarpsins yrðu þær rúmir 17 milljarðar. Þegar horft er til þess að fjármagnstekjuskattur hækkar mest á efnamönnum og þeir eru líklegastir til þess að færa fé sitt úr landi virðist tekjuaukning ríkisins af skattahækkuninni vera töluvert ofmetin.

Rök eru fyrir því að skattur af fjármagnstekjum og öðrum tekjum sé sem líkastur. En þar sem mjög auðvelt að flytja verðmæti úr landi verður að mæla með því að eftir því sem kostur sé það gert með því að lækka tekjuskattshlutfall, fremur en að hækka hlutfall fjármagnstekjuskatts. Ekki er því hægt að mæla með samþykkt frumvarpsins.

Virðingarfyllst,

Sigurður Jóhannesson, sérfræðingur á Hagfræðistofnun.